

УДК 616.5(075.5)+616.97

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЧИННИК
ПОКРАЩАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Р.Ф.Айзятұлов, С.В.Центіло, Л.О.Гупало, К.В.Романенко, Я.А.Полях

Донецький національний медичний університет ім. М.Горького

Ключові слова: науково-дослідницька діяльність, студенти

На сучасному етапі розвитку дерматовенерології перед науковцями і практикуючими лікарями є велика кількість самих різноманітних проблем, що потребують свого розв'язання [4, 5, 6]. Так було раніше і, безсумнівно, буде й надалі. Ефективно вирішувати ці проблеми зможуть тільки професійно добре підготовлені спеціалісти, що володіють алгоритмом рішення завдань. При цьому використовуються інтелектуальні можливості лікарів дерматовенерологів, придбані лікарські уміння та навички, професійний досвід, здатність до аналізу стану проблеми і можливих шляхів її рішення, навички роботи з джерелами інформації, інформованість і повноцінна взаємодія з спеціалістами суміжних спеціальностей. Володіння вищенаведеним дозволить правильно ставити цілі, вільно реалізовувати творчі плани і вірно сприймати результати своїх зусиль. Тож сьогоденність вимагає не тільки суто інформаційного підходу до викладання дерматовенерології студентам під час проходження циклу, але і навчання студентів основам дослідницької діяльності [1, 2, 3]. Це може означати принципову зміну педагогічних, методичних і методологічних підходів до процесу навчання студентів при проходженні ними циклу дерматовенерології. Результатом може бути засвоєння більш глибоких знань і надбання кращих і більш різноманітних професійних навичок, що у майбутньому позитивно впливатиме на роботу лікарів-дерматовенерологів практичної охорони здоров'я. Теорія і практика педагогічних досліджень процесу навчання наголошують, що під якістю підготовки студентів до майбутньої роботи на посаді практикуючого лікаря слід розуміти сукупну цілісність особистих властивостей лікаря, котра визначає його рівень професійної компетентності, надає йому соціа-

льну цінність, відповідає реальним потребам установ практичної охорони здоров'я для лікування і оздоровлення пацієнтів, а також визначають ступінь готовності студента до майбутньої роботи як лікаря дерматовенеролога для приймання відповідних до реальних ситуацій рішень і відповідальності за ці рішення [4, 5]. Головною метою при проходженні студентами навчання на кафедрі дерматовенерології є їх формування як майбутнього професіонала, кваліфікованого спеціаліста, здатного до професійного розвитку, ефективної практичної діяльності, спроможності своєчасного оволодіння і впровадження в свою роботу новітніх знань і умінь. Такий підхід логічно витікає з Закону України "Про вищу освіту", котрий декларує: якість вищої освіти – це сукупність якостей особистості з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, цілісну орієнтацію, соціальну спрямованість і зумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства. Втілення цієї мети забезпечить потреби держави і суспільства в високо кваліфікованих спеціалістах, спроможних до надання якісної медичної допомоги хворим на шкірні та венеричні захворювання. Основним змістом навчання студентів на кафедрі дерматовенерології є розвиток у них лікарського мислення, комплексного надбання теоретичних знань і практичних умінь. Науково-дослідницька діяльність студентів на кафедрі дерматовенерології може суттєво допомогти в процесі навчання, сприяти кращому засвоєнню навчальної інформації, підвищувати професіоналізм майбутніх лікарів практичної охорони здоров'я. Постійне і методичне стимулювання інтересу студентів до науково-дослідницької роботи, потреби в постійному саморозвитку і придбанні необхідних в практичній лікарській діяльності знань і навичок вкрай необхідне в умовах постій-

ного розвитку сучасної медичної науки. Результатом підготовки студентів на кафедрі дерматовенерології повинно бути формування у них якісних знань, високого рівня умінь, що допоможуть у подальшій професійній діяльності лікаря практичної охорони здоров'я. Особливості професійної діяльності лікаря-спеціаліста будь-якої спеціальності на сучасному етапі обов'язково повинні враховувати соціально-орієнтовані аспекти для того, щоб забезпечити населення професіональною медичною допомогою повною мірою. Науково-дослідницький процес повинен бути однією з складових частин процесу навчання студента на кафедрі дерматовенерології для цілеспрямованого формування професіональних якостей притаманних лікарю практичної охорони здоров'я, прагнення підвищення рівня засвоєних знань і умінь. Відповідно до вимог сучасності, потрібно досягти певних рівнів в навчанні студента. Так, студент медичного ВНЗу є майбутнім лікарем, отже його слід навчати лікарській культурі в стосунках із хворими та колегами по роботі. Високий професіоналізм в роботі передбачає постійний творчий пошук новітніх знань і умінь і потребу в безперервному оновленні і удосконаленні цих знань і умінь, потребу в постійному самовдосконаленні, як критерій ділової зрілості, компетентності і відповідальності. Зрозуміло, що формування і розвиток майбутнього лікаря неможливо без задоволення цих потреб. Навчання студента проходить ряд етапів. Спочатку потрібно входження студента в процес навчання з виконанням обов'язків щодо власного навчання. Далі студент усвідомлює зміст спеціальності, яка вивчається, і розвиває знання і уміння, спрямовані на своє особисте професійне вдосконалення. Потім, як результат творчої особистої реалізації, студент усвідомлює можливі шляхи наступного професійного вдосконалення [1, 2, 3, 7].

Таким чином, для якісного засвоєння студентами знань і умінь, котрі стануть їм потрібні в наступній професійній діяльності, значні зусилля треба зосередити на стимулюванні їхнього професійного само-

виховання, розвитку ініціативи, формуванню науково-дослідницького способу мислення. Основний поштовх до активного професійного росту, до придбання знань і умінь лікаря практичної охорони здоров'я відбувається під час набуття професійної освіти, під час навчання в ВНЗі. В цей період на студента впливає багато чинників, пов'язаних з різними видами діяльності, до котрих він залучається. Одним з таких чинників є систематичне і послідовне приймання участі студентом в науково-дослідницькій роботі протягом свого навчання в ВНЗі. Саме активна участь студента в науково-дослідницькій діяльності суттєво впливає на його майбутній професійний зріст, формування як професіонала, лікаря практичної охорони здоров'я [2, 3]. Основним видом діяльності в цей час є навчання. На різних кафедрах медичного ВНЗу воно має свої особливості, направленість навчання є оволодіння методикою наукового пізнання, ознайомлення із станом невирішених медичних проблем і формування дослідницьких навичок. Навчальна діяльність – це головний вид діяльності студента. Вона посідає головне місце в формуванні і становленні майбутнього фахівця, лікаря практичної охорони здоров'я, тому що є основою при формуванні наукового способу мислення, працездатності, відданості обраній спеціальності. Навчальна діяльність сприяє формуванню необхідних професійних знань і умінь, розвиває інтерес до практичної діяльності. Під час навчання студент повинен невпинно розвивати і вдосконалювати навички до самостійної творчої роботи, принципами науково-методичної і експериментальної діяльності [1, 2, 3]. Майбутній лікар практичної охорони здоров'я формується під час навчання. Для формування необхідних знань і умінь, формування студента як фахівця, необхідно залучати його до науково-дослідницької діяльності, котра привчає студента до самостійності, виробляє уміння практично застосовувати отримані теоретичні знання для рішення конкретних завдань, вільно орієнтуватися в пошуках джерел інформації, а також сприяє вихованню дуже важливих рис особистості: зі-

браність, працездатність, цілеспрямованість і т.д. Науково-дослідницька робота вдосконалює рівень професійної майстерності майбутнього лікаря практичної охорони здоров'я. Також, вона сприяє формуванню цінних умінь, навичок, відповідного складу мислення і спілкування. В наш час, в зв'язку з вимогами високих стандартів при підготовці майбутніх лікарів практичної охорони здоров'я у світлі потреб прискореного науково-технічного і соціально-економічного розвитку країни, науково-дослідницька діяльність студентів розглядається як важливий фактор удосконалення всієї системи заходів при підготовці лікарів практичної охорони здоров'я. Саме науково-дослідницька діяльність студентів дозволяє поглибити професійне спрямування освіти в медичному ВНЗі, формувати лікаря практичної охорони здоров'я як спеціаліста з глибокими знаннями і високим творчим потенціалом. Науково-дослідницька робота є невід'ємною складовою вищої освіти, вона сприяє створенню нових знань і умінь, що потім будуть використані в навчальному процесі. Поєднання вищої освіти з навчанням основам науково-дослідницької діяльності може вивести підготовку лікаря практичної охорони здоров'я на якісно новий рівень [4, 5, 7]. Метою науково-дослідницької роботи студента є створення умов для його максимального розвитку як майбутнього висококваліфікованого лікаря. Щоб стати фахівцем майбутній лікар повинен мати достатній об'єм і глибину спеціальних знань і умінь застосовувати ці знання в конкретних ситуаціях. Але науково-технічний прогрес невпинно рухається вперед, і щоб відповідати вимогам сучасної потреби організацій охорони здоров'я майбутнім лікарям потрібно постійно поновлювати свої знання і умінь, оволодівати новими знаннями і умінь, вміти проникати в сутність проблеми і шукати шляхи її вирішення. Оволодіння основами науково-дослідницької роботи студентами в значній мірі визначає чи стане майбутній

практикуючий лікар високоякісним спеціалістом. Щоб стати майстром своєї справи, треба не тільки знати зміст своєї майбутньої професійної діяльності, вільно володіти необхідними професійними вміннями та навичками, а і постійно займатися самоосвітою, слідкувати за всіма новітніми знаннями і технологіями з обраної спеціальності в нашій країні і в усьому світі. Активізація науково-дослідницької роботи студентів в їх навчанні в медичному ВНЗі, ефективно управління цією роботою, її методичне, методологічне і організаційне забезпечення сприяє підвищенню ефективності навчання студента, покращанню його підготовки до майбутньої роботи як лікаря практичної охорони здоров'я. Лікарська діяльність на сучасному етапі досить складний різновид роботи. В майбутньому, безсумнівно, складність завдань перед лікарями буде збільшуватись. Більш частими стануть випадки вирішення питань з невідомим алгоритмом дій, а успішне їх розв'язання неможливе без правильної оцінки ситуації та вибору оптимальної стратегії послідовності дій. Здатність розв'язувати такі проблемні ситуації стане важливою професійною якістю майбутнього лікаря, отже розвиток науково-дослідницького підходу дуже важливий для рішення складних задач.

Таким чином, становлення і розвиток студента як майбутнього лікаря установи практичної охорони здоров'я потребує зосередження головних зусиль на стимулюванні студентів до самоосвіти, постійного їх самовдосконалення в практичній діяльності. Науково-дослідницька робота є фактором, що суттєво допомагає в вирішенні цього завдання. Тому впровадження науково-дослідницької діяльності вимагає її більшого поширення, оскільки завдяки їм студенти не тільки здобувають нових знань і умінь, але і здатність до самонавчання. Науково-дослідницька діяльність є одним з головних чинників покращання професійної підготовки майбутніх лікарів практичної охорони здоров'я.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аванесов В.С. Основы научной организации педагогического контроля в высшей школе.- М.: Изд-во МИСиС.-1989.
2. Атанов Г.А. Теория деятельностного обучения.-Донецк: ДОУ.-2004.
3. Атанов Г.А. Учебная деятельность студентов.-Донецк: ДОУ.-2003.
4. Дерев'янка Л.А. Євроінтеграція українських дерматологів. За матеріалами конференції з актуальних питань дитячої дерматовенерології (24-26 квітня 2008р., Гетеборг, Королівство Швеція).// Український журнал дерматології, венерології, косметології.-№2(29), червень 2008р.-С.101-102.
5. Коляденко В.Г., Чернишов П.В. Інтеграція даних щодо ВІЛ/СНІДу та асоційованих захворювань у програмі викладання дерматовенерології для студентів медичних вищих навчальних закладів.// Український журнал дерматології, венерології, косметології. №1(20), березень 2006р.-С.97-99.
6. Солошенко Е.М. Багатокомпонентний контроль навчального процесу з дерматовенерології як проміжний етап на шляху до навчання згідно з вимогами болонського процесу.// Український журнал дерматології, венерології, косметології.-№2(25), червень 2007р.-С.96.
7. Талызина Н.Ф. Педагогическая психология.-М.: Академия.-1999.

**НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СТУДЕНТОВ
КАК ФАКТОР УЛУЧШЕНИЯ ПОДГОТОВКИ К БУДУЩЕЙ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ**

Р.Ф.Айзятұлов, С.В.Центіло, Л.О.Гупало, К.В.Романенко, Я.А.Полях

В статье систематизированы современные представления на состояние научно-исследовательской работы среди студентов. Проанализированы факторы, способствующие улучшению профессиональной подготовки будущих врачей практического здравоохранения. Доказана важная роль научно-исследовательской работы для улучшения обучения студентов.

**RESEARCH ACTIVITY OF THE STUDENTS AS THE FACTOR OF IMPROVEMENT
OF PREPARATION TO THE FUTURE PROFESSIONAL ACTIVITY**

R.F.Aizyatulov, S.V.Tsentilo, L.A.Gupalo, K.V.Romanenko, Y.A.Polyah

In the article the modern submissions on a state of research operation among the students are systematized. The factors promoting improvement of professional training of the future doctors of practical public health services are analysed. The important role of research operation for improvement of learning of the students is proved